

il s'impute à péché la moindre bagatelle (t. j. sebi šteje v greh!)
ob slednji se malenkosti spotika (18)

Naj povzamem: brati Tartuffa v Župančičevem prevodu je prav takšen užitek kakor brati ga v originalu. Prevod toplo priporočam posebno srednješolcem, a beró naj ga ob izvirniku, zakaj tako bosta pridobila izvirnik kakor prevod.
Dr. A. Bajec

Emile Zola: **Germinal**. Roman. 1933. Tiskovna zadruga v Ljubljani. Poslovenil Alfonz Gšpan. (Mojstri in sodobniki 7.) Strani 617.

»Germinal« se je v petdesetih letih, odkar je nastal, dobro uležal in prišel že davno med tako imenovane »svetovne« romane. Zató mu gre po pravici mesto med »mojstri in sodobniki«, v zbirki Tiskovne zadruge, ki je to pot v Gšpanovem prevodu, opremljenem z resno studijo domačega romanista Fr. Sturma kot uvodom, dala Slovincem sploh prvega Zolaja s književno ambicijo, dočim smo ga doslej prejemali le kot tržno zabavno ali propagandno blago. V tem oziru pomeni »Germinal« prijetno novost v naši knjigi, tem bolj, ker spada roman zares med mojstrska dela Zolajeva in francoskega naturalizma sploh. Pa je tudi aktualno berilo spričo svoje socialne vsebine, privlačno od včeraj v danes in dogledno še za dolgo naprej. Prevajalec se je vidno trudil ob avtentičnem besedilu in s pripomočki. Dal je kolikor toliko skrben književni prevod v razmeroma dobri slovenščini brez vonja. Komaj nekajkrat namreč je poizkusil presaditi francosko argot-jstvo v našo besedo. Tudi tehnični izrazi so mu delali preglavico (vzdrževalna partija, odvozač, hunt, blok i. p.). Takoj na prvih mestih sem našel nekaj stavkov, ki mi niso dovolj jasni. (Tedad je mož spoznal rudnik. Spet ga je bilo sram: le čemu? Saj vendar tu ne bo dobil dela. Str. 26; Razložil si je vse to do izpuščanja pare str. 28; Pod nasipom je vse utihnilo; nič več niso delavci pretresali kobil z neprestanim drdranjem str. 31.) Simbolno nakazano le en zgled, kakó bi bilo prav slovenski! »Sunki vetra so postajali zmerom besnejši« (str. 30) za: »Veter je suval zmerom huje«.
Dr. I. P.

E. Spektorski j: **Zgodovina socialne filozofije**. Zvezek 1. in 2. Izdala Slovenska matica v Ljubljani.

Slovinci smo piscu tega dela kakor založnici lahko hvaležni. Prof. E. Spektorski j, po rodu Rus, ki že nekaj let predava na naši univerzi, nam je v dveh zvezkih poklonil bogat in izčrpen pregled socialne filozofije v preteklosti. Ruski rokopis je prevel na slovenščino Jos. Vidmar.

Vsebina knjige so — kakor pravi v kratkem predgovoru pisec sam — izkušnje predavanj na petih univerzah. Njen namen je: »pokazati vznik in razvoj evropske socialne filozofije in s pomočjo genetične metode bralcu pomagati razbirati vprašanja, ki vznemirjajo sedanost«. Knjiga je v naši znanstveni knjižnici lepo izpolnila vrzel po takem pregledu in bo marsikomu razširila in poglobila duševno obzorje ter mu razjasnila poglede na to in ono kulturno smer v dosedanjem zgodovinskem razvoju. V prikazo-

vanju tega zgodovinskega razvoja socialne filozofije nam avtor v navpičnem prerezu razvija in opredeljuje vse številne časovno-kulturne pojave, ki so bili nastopili, se uveljavljali in izgubljali svojo ekstremno ostrino v poznejših naprednejših nazornih strujah, tičočih se ureditve družbenih odnošajev. Knjiga nam je dobrodošla kot enciklopedično delo. Škoda morda le, da kot tako kljub svoji oblikovno vsebinski porazdelitvi nima podrobnejšega stvarnega abecednega kazala in še določnejšega pregleda. Če bi se odstranile nekatere subjektivneje obravnavane strani tega ali onega vprašanja, bi bilo delo v še bolj zgoščenem vsebinskem razporedu lahko primeren in potreben učbenik in priročnik našemu (tudi srednješolskemu) dijaštvu in izobraženstvu. Rabi pa lahko tudi kot osnova za kulturno zgodovino, ki bi morala že nadomestiti zgodovino vojsk in letnic po naših šolah. V sedanji obliki pa zahteva od bralca precej truda, preden se prebije skozi njo, in predpostavlja tudi mnogo ne le zgodovinske, ampak tudi filozofske izobrazbe. Oblikovno se vidi, da je imel prevajavec dovolj truda z vsebinsko-izrazno stranjo prevoda, da je ostal mestoma nam tuj (ruski?) slog, ki nekoliko moti.

Izčrpneje je obdelana antična doba, a tudi najaktualnejši sodobni pojavi bodo privlačevali, odnosno zanimali, zlasti končni del okrog svetovne vojne do današnjih dni. Prav je, da je spregovoril pisec več tudi o slovanski kulturni probuji in nacionalnih vprašanjih. Bistro in jasno razgrinja ideje različnih časovnih struj in filozofskih osebnosti, nastopajočih v posameznih dobah, in dokaj spretno veže prejšnja in poznejša zgodovinska dejstva. V uvodu razmotriva pisec o treh pojmovnih kategorijah, ki se tičejo njegove teme: o filozofiji, družbi in zgodovini; že tu naniza mnogo zanimivih misli, ugotovitev in sodb. Poudarja izkustveno-genetični vidik, da je treba mimo metod »posvečati pozornost osebnostim filozofov«, »a prav tako tudi okoliščinam, duhovnim in družbenim, v katerih žive in delujejo, ki učinkujejo nanje, kakor učinkujejo tudi oni na okoliščine in zoper katere se tudi neradko bore«. — Govoreč o srečanju poganstva s krščanstvom, navaja po G. Boissieru (*«La fin du paganisme»*), da »poganstvo prav za prav ni umrlo, marveč da ga je vsesalo krščanstvo vase«, ter ruskega pisca V. Ivanova in prof. Zielinskega, da »resnični stari testament, ki je pripravil krščanstvu tla, ni bil judaizem, marveč helenizem«. Vendar sodi, da je krščanstvo »pomenilo popolnoma nov svetovni nazor, ki ni ne s krščanskega ne s poganškega stališča poganstvu prinašal novega razvoja, marveč eno izmed največjih revolucij, ki je pomenila konec vse antične kulture«. Krščanstvo se ni omejilo samo na individualno etiko, marveč je izdelalo tudi svojo socialno etiko. Nova etika zdaj v soglasju s formulo »Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so Bogu po volji« nalaga človeku, ki živi v družbi, tri dolžnosti: vertikalno in metafizično dolžnost, častiti Boga; vodoravno ali socialno dolžnost mirnega sožitja z vsemi drugimi ljudmi in globočinsko dolžnost razvijanja ljubezni v sebi. Juridičnemu egoizmu se pričenja zoperstavlja krščanski altruizem. Nastopil je dalje nov problem države, gospodarstva in krščanske družbe sploh, ki jih je spretno razreševal v pravcu ideala krščanske teokracije: »Država je obsojena na pogin ali pa se bo stopila s cerkvijo. A dokler ne pride do spojitve, se cerkev ne sme

omejevat samo na dušno pastirstvo, marveč sme in mora voditi vse življenje ljudi na zemlji.« (Str. 98.)

Temu poglavju o prodoru krščanstva slede poglavja: Srednji vek, Prehod v novi čas, XVII., XVIII. in — v drugem zvezku — XIX., konec XIX. in začetek XX. stoletja ter končno poglavje: Po svetovni vojni, kjer razpravlja o vojni in krizi, o problemu mednarodnega reda, o državnem in nacionalnem problemu, o pravni filozofiji, o filozofiji države ter gospodarstva, o ruski uganki in o usodi kulture. Vsa ta poglavja so kot začetna polno zanimivih strani in dejstev iz zgodovine, prepletenih mestoma s citati, in knjiga se zdi človeku kot razgledni stolp, raz katerega motrimo pestro vrvenje človeških misli in usmerjenj. Če pomislimo, da je to prvi poskus sistematičnega prikaza socialno-filozofske zgodovine, moramo pač oprostiti metodичne nedostatke te deskriptivne kulturne zgodovine kakor tudi — zlasti mestoma — eklektično zasnovu dela. Ob koncu je dodal pisec tudi izbor sem spadajočega tujega in domačega slovstva po strokah (kompendiji in splošni pregledi, religija, filozofija, literatura, historiografija, pravo, država, gospodarstvo, družba), kakor tudi pregled svojih del. E. B.

Naša vas. Oris vede o vasi. Spisal dr. Josip Jeraj. Založila in izdala Slovenska šolska matica.

S to knjigo smo dobili Slovenci prvi očrt vede o vasi. Napisal jo je naš znani sociolog dr. Jos. Jeraj. Kakor sam pravi v predgovoru, mu je nastala iz zasnutkov predavanj, ki jih je imel na kmetijsko-nadaljevalnih tečajih, le da jih je poglobil in razširil. Uvodoma spregovori o kmečki stanovski kulturi in vaškem okolju in primerjajoč ga z industrijskim in mestnim okoljem, ki čisto na svoj način oblikujejo mladega človeka, razdeli snov na štiri poglavja: Kultura vasi, kjer govori o verskem, npravstvenem, gospodarskem, umetnostnem in izobrazbenem življenju in dejstvovanju na kmetih, dalje sociologija vasi (družina, sosodstvo, politično in občestveno doživljanje), psihologija vasi (kmetova duša in vrednočenja, o kmečkih tipih, kmečkem otroku, mladostniku, mladostnici) in vaška pedagogika, v katerem riše razmerje šole do vasi, svojstvene naloge vaške vzgoje, krvaveče rane vaškega občestva in vzgojo vaškega otroka in vaškega mladostnika.

Knjiga je pisana v lahkem, poljudnem slogu in vsa prilagojena našim razmeram, zlasti še štajerskemu tipu vasi, ki jo je imel pisec najbolj pred očmi. Nič čudnega, če toplo pisana knjiga prehaja mestoma v apoteozo kmetištva in vaške kulture, saj nam ona najizraziteje oblikuje našo narodno usodo. V podrobnosti se tu ne moremo spuščati, ampak se le pridružujemo želji urednika prof. dr. Ozvalda: »Naj bi se ob vodstvu in opori te bogate knjige kar najkrepkeje prerodilo življenje v slovenski vasi.« E. B.

Temelji obče metodike. Spisal dr. Stanko Gogala, 1935. Založila in izdala Slovenska šolska matica.

Ta knjiga je bila našim pedagoškim krogom potrebna. Priv. docent dr. Gogala podaja v njej zaris delokroga in vprašanj praktične pedagogike z